

AQUESTA SETMANA 1 A 3

per DOLORS MORENO

DISTANCIAR-SE DELS PARES és un fenomen inherent a l'adolescència i que sovint frustra els progenitors.

Ni nens ni adults

▶ L'ADOLESCÈNCIA ÉS UN CICLE COMPLEX PER A QUI EL PASSA I PER A LA FAMÍLIA QUE HI CONVIU

▶ GRUPS DE PARES COM EL QUE S'ORGANITZA A ESCALDES AJUDEN A AFRONTAR ELS CANVIS

On són les escoles per a pares de preadolescents? S'ho demana el psicòleg Jordi Royo que observa com mentre està més que instaurada la preparació per als progenitors que s'enfronten a l'arribada d'un bebè, no ho està aquella per afrontar una etapa molt més difícil: l'adolescència. Un cicle vital entre la infantesa i l'edat adulta complicat per l'enormitat dels canvis per a qui el pateix i per a l'adult que hi conviu i que no és cap invent de la societat del benestar. La també psicòloga Assumpció Lluís apunta una frase que s'atribueix a Sòcrates: "Els joves d'avui en dia adoren el

lux, tenen pèssims modals i menyspreen l'autoritat, demostren poc respecte als seus superiors i prefereixen la conversa insulsa a l'exercici; els joves són ara tirans i no obedients a casa seva, ja no s'aixequen quan algú entra a casa, no respecten els pares [...]". La definició data del segle IV abans de Crist però no ha perdut vigència. Ara bé, remarca Lluís, la coincidència és aquesta difícil transició entre nen i adult però "l'adolescent és fill d'una època concreta i d'un discurs determinat". Una època, la nostra, en què "s'ha substituït l'ideal de l'esforç per la recerca de la felicitat a qual-sevol preu, època individualista

de consum i també de l'immediatesa del temps, tot ara i sense espera".

Lluís acaba de finalitzar un nou cicle del grup per a pares d'adolescents, que organitza el comú d'Esaldes-Engordany. Precisament un d'aquests suports per a pares dels quals parlava Jordi Royo. Quatre de les mares que hi han assistit expliquen el perquè: ho fan per inquietud, per tenir més informació, per saber com ho viuen altres famílies, compartir experiències i constatar que viuen situacions comunes... Acatat el cicle també els ha servit per fer "un exercici de memòria, no

molts canvis, et sents perdut, el pare és l'enemic".

Pares, afegeix Jordi Royo, que (generalitzant) han adoptat un model de "negociació contínua" amb el fill, radicalment oposat a les maneres *dictatorials* d'una generació precedent. L'especialista es demana si "hem de negociar

perquè baixi les escombraries, perquè pari la taula, es faci el llit, vagi a l'escola o es faci un tatuatge". Imposar límits i aprendre a dir que no, un mantra difícil d'aplicar. El *xanatge emocional* d'"els meus amics ho fan", "els meus amics ho tenen", és plat habitual del menú. "Es pot dir que no i no passa res. La meua amiga va d'Abercrombie, d'acord tu vas d'H&M", exposa una mare del grup. "Arriba un moment que tot no els hi pots donar", afegeix una altra. "M'agrada que sàpiguen el que costen les coses", hi apunta una tercera. Un altre dels canvis dels temps que corren és que els adolescents s'han

ACUDIR A UN GRUP DE PARES SERVEIX COM A "EXERCICI DE MEMÒRIA"

CONTINUA A LA PÀGINA SEGÜENT

VE DE LA PÀGINA ANTERIOR

convertit en un grup de consum tan important que les grans marques es dirigeixen directament a ells. La imatge esdevé fonamental, és un altre dels canvis de la pubertat, i entre els límits a imposar per part dels pares hi ha els de la butxaca. Les sortides amb els amics i les hores d'arribada són un altre estira i afliuxa inherent a l'adolescència. "De nit no", explica una mare amb una filla que ha de complir 15 anys. És un dels grans temors de les famílies, arriben festes majors, celebracions populars, les primeres demandes de sortir una estona a la nit i amb elles perills com els *botellons*... Què fer? "Estem en una època difícil sobretot per l'alcohol, no s'entén la diversió sense la beguda, s'hi trobaran les famílies i no poden deixar-los sols amb això, s'ha de poder parlar, educar...", exposa Lluís.

LA GENERACIÓ DIGITAL

És el novè any que la psicòloga coordina un grup de pares com aquest. Hi han passat un centenar de pares i mares i una de les constatacions que ha fet és que des de fa un parell d'anys guanyen terreny entre les preocupacions dels progenitors que hi assisteixen les noves tecnologies i el seu control. Jordi Royo és autor de la guia, editada per la Fundació Crèdit Andorrà, *Pares, fills i noves tecnologies: El diàleg és possible*. Psicòleg amb una àmplia experiència en l'atenció de joves i adolescents i autor de nombroses publicacions especialitzades i de l'obra *Els rebels del benestar. Claus per a la comunicació amb els nous adolescents*. Jordi Royo es demana si "és necessari que tinguin mòbil als 10, 11 o 12 anys o que tinguin

IMPOSAR LÍMITS I SABER DIR QUE NO, PAUTES NECESSÀRIES

ordinador a la seva habitació". El professional anima les famílies a comprar un telèfon mòbil als fills quan estiguin convençuts que en farà un ús responsable i els serà útil, que sabran desconnectar-lo quan toqui i ser-ne conscients del preu de la factura. Amb els *smartphones*, amb Internet, és cabdal conscienciar-los de no donar dades personals, ser curiosos amb el que pengen i preparar-los per saber discernir missatges que els poden posar en risc.

Comencen a ser autònoms, es mouen sols en bus, és el moment de comprar-los un mòbil per poder-los localitzar i que ells puguin trucar als pares si tenen algun problema. És una pauta de comportament familiar generalitzada. "Els temps canvien i a les noves tecnologies t'hi has d'adaptar", exposa una mare. "No has de ser radical en res, però les coses amb mesura", afegeix la companya. Un altre cop a voltes amb els límits. I

Una època de canvis físics i em

Quan comença l'adolescència? Jordi Royo ho explica de manera molt gràfica: als 12 anys, el dia que comencen el primer curs de secundària. "Van a l'escola sols i els pares els hi donen telèfon mòbil, clau de casa i diners per si necessiten alguna cosa", afirma. Ja no hi haurà un nen a casa. Assumpció Lluís, al seu torn, alerta d'aquesta tendència social a voler matar la infància abans d'hora. La moda que sexualitza criatures, posa com a exemple. Però quin són a trets generals els canvis que comporta la pubertat?

► FÍSICS

És l'etapa de la gran revolució al cos, que deixa de ser el d'un nen o nena, i es prepara per a la capacitat reproductora. Als nois se'ls desenvolupen els òrgans sexuals, els apareix el vell al cos, se'ls aguditza la veu. A les noies els hi comença el cicle menstrual, els creixen els pits, també els apareix pèl al cos... Un seguit de transformacions que provoquen que "el noi o noia és com si es mirés al mirall i no es reconegué, és un cos de gran que no està en consonància

amb el que ell sent o pensa", resumeix Assumpció Lluís. Una transformació, doncs, que té un impacte en el seu comportament i les seves emocions.

► EMOCIONALS

Canvis bruscos de comportament, passar fàcil de l'alegria a la melancolia, marcar distància amb els pares i evitar les mostres d'afecte que evidenciaven amb facilitat quan eren menuts... Aquell nen obert i extrovertit pot convertir-se en un adolescent que

li costa expressar les emocions, que vol privacitat i es tanca a l'habitació que repeteix amb més o menys freqüència allò de "deixa'm" al pare o mare. Trets de la personalitat que t bé estan associats que, de sobte, i porta el que la resta pensi de tu, fe que esdevé una font d'inseguretat constant.

► SOCIALS

Amb uns canvis físics més que dràtics i un esclat emocional, l'aparen de sobte importa. I l'acceptació pe

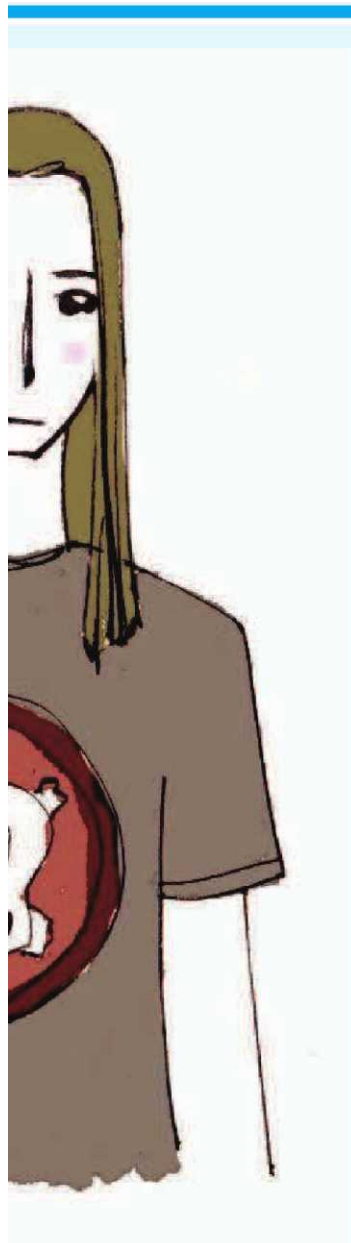
també a donar exemple. Ser conscient que si tu tens el telèfon a la taula a l'hora de sopar el teu fill reproduirà la teva conducta, admet un altre mare. La guia elaborada per Royo també recomana als progenitors demanar contrasenyes als fills si és que se sospita

d'un mal ús. "Jo tinc la contrasenya de mòbil i Facebook de la meua filla", explica un dels testimonis. Un pacte que no va suposar cap problema. "Sap que només la utilitzaré si penso que hi ha algun problema".

La idea d'elaborar una guia di-

dàctica (n'hi hauran més) va sorgir d'una primera conferència de Jordi Royo, explica la directora de la Fundació Crèdit Andorrà, Francesca Ros. "Teníem la sala plena", recorda. Constatat l'interès i la necessitat es va decidir abordar temes concrets, triant en primer

lloc les noves tecnologies, dirigit als pares però també als fills i als professionals de l'educació. "Intentem estar atents a la societat andorrana, i per això treballar aquesta línia de comunicació entre pares i fills", hi afegeix Ros. Per al futur es plantegen noves temà-

ocionals

part del grup esdevé fonamental. El sentiment de pertinença a un grup neix en l'adolescència, l'allunyament dels pares és, alhora, l'apropament als amics, que esdevenen aquest referent amb el qual tractar els problemes. És una època de construcció de personalitat i, en aquest trajecte, "com que encara no tenen el seu propi model, els agafen de fora, d'altres joves que idealitzen, artistes, esportistes que surten als mitjans de comunicació...", indica Lluís. Còpies fins que acaben trobant un model propi.

tiques com les conductes de l'adició.

OBSERVAR

Royo planteja un petit test als pares. Avaluar tres indicadors dels seus fills: el rendiment acadèmic, què fan amb els temps lliure i què

fan amb els diners que tenen a la butxaca. "Si la conclusió és positiva estan passant una bona adolescència. Si no ho és *Houston tenim un problema*", va assenyalar. Però aconsella els pares a sotmetre's també a una autoavaluació en qüestions com ara què es fa en el temps d'oci familiar. I els adverteix: que hagin tingut èxit com a pares en l'etapa infantil no presuposa que l'assoliran amb el fill adolescent.

La sobreprotecció és una altra de les tendències contra les quals s'ha de lluitar. "Sobreprotegir és desprotegir-los, els deixes sense recursos", remarca Assumpció Lluís. "Si els hi dones tot mastegat, si els dius què han de fer, si es deixen els deures a casa i els hi portes, no n'aprendran", exposa. Com procedir? "Seguir el difícil equilibri d'estar amb ells i per a

L'ÚS QUE FAN ELS NADIS DIGITALS DE LA TECNOLOGIA PREOCUPA

ells, però a la vegada deixar anar la corda", continua. Perquè encara que adoptin una espècie de passotisme envers els pares "és una *pose*, els valoren molt als pares i és important que aquests hi siguin". I una altra màxima, mai pretendre ser el seu amic. "Ets el pare o la mare i has d'assumir aquest rol", indica.

Qui acudeix a un grup de pares busca orientació i demostra preocupació per l'educació que li vol donar als seus fills. No s'hi senten problemes greus perquè en aquests casos la família acudeix a la consulta d'un especialista. Però són ara els adolescents més problemàtics? Jordi Royo apunta cinc comportaments de risc: consum de tòxics, trastorns alimentaris (anorèxia o bulímia però també vigorèxia, més pròpia dels nois), excessiva exposició a la pantalla, comportaments sexuals de risc i violència. Sobre la de fills envers als pares explica que les denúncies a Catalunya s'han gairebé triplicat des del 2010 al 2014, quan van ser 5.000. "Són cinc comportaments de risc a tenir en compte", afirma.

En tot cas, els professionals també conviden els pares a pensar en el seu fill en concret perquè "de vegades també hi ha una idea molt estereotipada de l'adolescència", remarca Lluís. A les xerrades intenta "trençar una mica aquestes idees que serà impossible la comunicació, m'enganyarà cada dos per tres, s'emborratxarà... No dic que això no passi però hi ha, crec, també un accent bastant negatiu sobre l'adolescent i la meva feina també és que discriminem".

"Hi ha qui diu que l'indicador que l'adolescència s'ha acabat és quan ja no tens la necessitat de barallar-te i oposar-te als pares", conclou l'especialista. Uns i altres hauran superat anys difícils.